Raadsinformatiebrief

Van	Burgemeester en Wethouder/Burgemeester	Zaak nr.	1402752
Aan	Gemeenteraad	RIB nr.	2024-21
Portefeuillehouder	N.G.T. van Voorden	Datum	27 maart 2024
Informatie bij	Hinke Stallen	Tel. nr.	(06) 81945032

Onderwerp

Uitvoeringsagenda eenzaamheid 2024-2030

Kernboodschap

De uitvoeringsagenda eenzaamheid beschrijft welke acties de gemeente gaat ondernemen om eenzaamheid in Hilversum aan te pakken. Deze uitvoeringsagenda is een uitwerking van de op 6 december 2023 vastgestelde Beleidsagenda Wmo-Samenleving 2024-2030 en wordt binnen die kaders (inclusief de financiële) uitgevoerd. Meer specifiek gaat het om de uitwerking van het speerpunt 'Voorkomen en bestrijden van eenzaamheid' uit de beleidsagenda.

Aanleiding

Net als in de rest van Nederland, is in Hilversum een toename zichtbaar in het aantal inwoners dat zich (ernstig) eenzaam voelt. Deze ontwikkeling is zorgelijk en daarom staat de aanpak van eenzaamheid expliciet benoemd in het coalitieakkoord 'Hilversum Koesteren 2022 - 2026'. In de voorliggende uitvoeringsagenda eenzaamheid staat beschreven welke acties de gemeente gaat ondernemen om eenzaamheid in Hilversum aan te pakken.

De Uitvoeringsagenda is tot stand gekomen met behulp van de partners in de stad. Een Kerngroep van stakeholders heeft, onder regie van de gemeente, input geleverd voor de totstandkoming van deze uitvoeringsagenda.

Aanpak van eenzaamheid in Hilversum is wenselijk. 13,4% van de Hilversummers voelt zich sterk eenzaam. Er is daarnaast een hoger percentage eenzaamheid onder middelbare scholieren in vergelijking met de Regio en het landelijk beeld.

Om eenzaamheid aan te pakken zetten we de komende jaren in op een structurele aanpak van eenzaamheid, waarbij we eenzaamheid voorkomen en mensen in staat stellen de eerste stap te zetten hun gevoelens van eenzaamheid aan te pakken.

We hebben acties gekoppeld aan zes wetenschappelijk onderbouwde bouwstenen, namelijk: weten, vinden, ondersteunen, kwaliteit bieden, samenwerken en informeren. Wanneer ingezet wordt op elk van deze bouwstenen, staat er een volledige en effectieve eenzaamheidsaanpak. Daarnaast maakt een communicatiestrategie, opgesteld in samenwerking met partners, onderdeel uit van de aanpak.

De gemeente richt zich in de voorliggende uitvoeringsagenda op alle mensen in Hilversum die zich eenzaam voelen. Tegelijkertijd is er bij de startfase speciale aandacht voor senioren (65-plussers) en jongeren (16-25 jaar). We werken toe naar een brede maatschappelijke beweging die eenzaamheid signaleert en aanpakt.

We maken gebruik van het gemeentelijke Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN) Sociaal Domein voor monitoring op de voortgang van de uitvoeringsagenda. Hiervoor worden de volgende indicatoren gebruikt: 1. percentage inwoners dat zich vaak tot heel vaak eenzaam voelt en 2. percentage mensen dat voldoende contacten met andere mensen heeft (bron: Hilversum Monitor).

Consequenties

We zetten de komende jaren in op het voorkomen en bestrijden van eenzaamheid. We doen dit door acties te verbinden aan zes pijlers: weten, vinden, ondersteunen, kwaliteit bieden, samenwerken en informeren.

Vervolgtraject

Met de vaststelling van de uitvoeringsagenda wordt de komende jaren gewerkt aan het verminderen van eenzaamheid, door het versterken van de sociale basis, door zichtbaarheidscampagnes en door het geven van een impuls aan bestaande initiatieven en subsidieregelingen. We doen dit door realisatie van de activiteiten zoals beschreven in de uitvoeringsagenda.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,

de gemeentesecretaris,	de burgemeester,
mr. C.P. Torres Barrera	dr. ir. G.M. van den Top

Bijlage(n):

1. Uitvoeringsagenda Eenzaamheid 2024 - 2030

Deze raadsinformatiebrief is digitaal beschikbaar op internet onder “Vergaderstukken”, B en W-vergadering van 19 maart 2024.

SAMEN ZIJN WE STERKER

UITVOERINGS-AGENDA EENZAAMHEID 2024 – 2030

Hilversum Mediastad

VOORWOORD

‘Ik ben omdat jij mij ziet’

Eenzaamheid is een gevoel waar bijna iedereen weleens mee te maken krijgt in zijn leven. Gevoelens van eenzaamheid kunnen je bekruipen als je net op kamers gaat, nieuw in Nederland bent of wanneer je gezondheid het niet toelaat de activiteiten te doen die je altijd gewend was te doen.

Bij de meeste mensen verdwijnen de gevoelens van eenzaamheid na verloop van tijd vanzelf, maar bij sommigen is het een gevoel dat hen jaren dwars zit. Zij kunnen in een negatieve spiraal komen die hen belemmert in hun functioneren en direct gevolgen heeft voor zijn of haar gezondheid en welzijn. Dan hebben we het over de groep mensen die zich sterk eenzaam voelen.

In Hilversum voelt momenteel één op de acht (13,4 %) van de mensen zich sterk eenzaam. Dat willen we niet. En daarom zetten we in Hilversum in op de aanpak van eenzaamheid. In een jaar dat we met elkaar 600 jaar Hilversum vieren, met als thema ‘kom uit je bubbel’ is het de perfecte start voor een intensieve aanpak om met elkaar de eenzaamheid te bestrijden. We gaan het samen doen. De overheid, de gezondheidszorg, de sportverenigingen, ouderenbonden, vrijwilligersorganisaties en velen anderen.

Gelukkig zijn er al veel mooie initiatieven en ik noem er een paar, waarbij ik mij realiseer dat ik anderen tekort zal doen. Denk aan de Luisterlijn, die al vele jaren mensen een luisterend oor biedt. Stichting Senver, die zich inzet voor senioren. Stichting Present die met Friends4Friends nieuwkomers en Nederlandse jongeren met elkaar verbindt. En die talloze Hilversummers die een bordje bijzetten voor een oom of tante of voor de buurjongen of het buurmeisje dat komt eten.

Met deze uitvoeringsagenda willen we een beweging op gang brengen waarbij al deze mooie initiatieven en werkzaamheden een ‘boost’ krijgen. En inwoners en de organisaties elkaar nog beter weten te vinden. Tegelijkertijd vragen we ook iets van de inwoners met gevoelens van eenzaamheid zelf. Het is aan de mensen zelf om met behulp van anderen een stap te zetten en op zoek te gaan naar hulp en aansluiting. We hopen deze mensen daarin te faciliteren en een steuntje in de rug te geven om zelf uit de negatieve spiraal van eenzaamheid te komen.

Maar de echte sleutel tot succes ligt bij de samenleving. Dat zijn wij, U en ik. Wij geven de samenleving vorm. We hebben elkaar nodig. Psychiater Dirk de Wachter zegt het mooi: 'Ik ben omdat jij mij ziet.' Nodig daarom de buurvrouw eens uit voor een kopje thee, vraag je huisgenoot om mee te gaan voetballen in het park of maak eens een praatje met die oudere meneer in de supermarkt. Want: wij samen, wij *zijn* Hilversum!

Gerben van Voorden,
wethouder Zorg en Samenleving

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD 02

1. AANLEIDING 04
1.1 Kader: visie en leidende kernwaarden 04
1.2 Beleidsagenda: van akkoord tot uitvoering 05
1.3 Integrale benadering 06

2. WAT IS (DE OORZAAK VAN) EENZAAMHEID? 08

3. DE HUIDIGE SITUATIE IN HILVERSUM 10
3.1 Wat zeggen de cijfers? 10
3.2 Wat gebeurt er nu al? 11

4. EENZAAMHEID VERMINDEREN 13
4.1 Doelstelling: een duurzame aanpak 13
4.2 Doelgroep 13
4.3 Pijlers voor een effectieve aanpak 15

5. WAT GAAN WE DOEN? 17

6. COMMUNICATIESTRATEGIE 24

7. PLANNEN EN ACTIES 27

8. MONITORING, ORGANISATIE EN EVALUATIE 30

9. FINANCIËN 32

BIJLAGEN 33
Actieprogramma VWS *'Eén tegen eenzaamheid'* 33
Betrokken partners uitvoeringsagenda 34

1. AANLEIDING

1.1 KADER: VISIE EN LEIDENDE KERNWAARDEN

Eenzaamheid is van alle jaren, alle leeftijden en van alle mensen. Iedereen is weleens eenzaam. Maar als iemand zich sterk of langdurig eenzaam voelt, dan is dat een probleem. Denk aan de bejaarde man die nooit de deur uitkomt, de jongere die geen contact durft te maken met klasgenootjes, of de alleenstaande moeder die net nieuw in de stad is komen wonen. Eenzaamheid gaat gepaard met gevoelens van leegte, verdriet, angst en zinloosheid en met lichamelijke of psychische klachten. In Hilversum voelt bijna de helft van de mensen zich weleens eenzaam, en 13,4% van de inwoners voelt zich sterk eenzaam. Dat is een ongemakkelijke waarheid, waar we ons als gemeente en als gemeenschap voor willen inzetten.

Als we kijken naar de toekomst zien we een zorgzaam en gezond Hilversum: inwoners voelen zich met elkaar verbonden, kijken naar elkaar om en nemen verantwoordelijkheid voor zichzelf. Dat is belangrijk in onze snel veranderende samenleving met de toenemende hulpvraag en het afnemende professionele aanbod. Dit past ook bij de boodschap van Hilversum 600 jaar: stap uit je bubbel, ontmoet, verbindt en heb oog voor elkaar. Op die manier kunnen we grote stappen zetten in het bestrijden en voorkomen van eenzaamheid. De doelstelling van de Hilversumse aanpak eenzaamheid luidt:

‘Hilversum heeft een structurele aanpak van eenzaamheid, waarbij we eenzaamheid voorkomen en mensen in staat stellen de eerste stap te zetten hun gevoelens van eenzaamheid aan te pakken.’

In deze Uitvoeringsagenda Eenzaamheid staan de stappen en acties die wij gaan ondernemen om bovenstaande doelstelling te bereiken in de periode 2024 – 2030.

1.2 BELEIDSAGENDA: VAN AKKOORD TOT UITVOERING

De Uitvoeringsagenda Eenzaamheid is een onderdeel van ons sociale beleid zoals vastgesteld door de raad in de Sociale Visie 2023-2033 'Wij zijn Hilversum' en de Beleidsagenda Wmo-Samenleving 2023-2033. Tevens is het aanpakken van eenzaamheid een belangrijke ambitie zoals verwoord in het coalitieakkoord 'Hilversum Koesteren 2022 - 2026'. Specifiek draagt de Uitvoeringsagenda bij aan het doel uit de WMO-beleidsagenda 'Hilversummers hebben een sociaal netwerk en vormen een gemeenschap' (zie onderstaande illustratie). Eén van de speerpunten binnen deze brede doelstelling, is het bestrijden en voorkomen van eenzaamheid.

VISIE SOCIAAL DOMEIN: WIJ ZIJN HILVERSUM

HOOFDOPGAVE: INWONERS KUNNEN ZO LANG MOGELIJK THUIS BLIJVEN WONEN EN DEELNEMEN AAN HET DAGELIJKSE LEVEN.

DOELEN:	SPEERPUNTEN:
Hilversummers hebben een sociaal netwerk en vormen een gemeenschap	• Bevorderen samenwerking in de wijk • Versterken vrijwilligers en vrijwillige inzet • Versterken van mantelzorgers • Voorkomen en bestrijden van eenzaamheid
Hilversummers hebben passende en toegankelijke voorzieningen in hun buurt	• Versterken ontmoeting en verbinding in de wijk • Doorontwikkelen algemene voorzieningen in de buurt • Bevordering technische en innovatieve oplossingen
Hilversummers krijgen passende zorg en/of ondersteuning en weten die te vinden	• Doorontwikkeling 'Begeleiding in de Wijk' naar Buurtteams Hilversum • Lokale aanpak bescherming en opvang • Ouder worden in Hilversum
Hilversummers krijgen ondersteuning om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen	• Beschikbaarheid passende woningen Wmo-doelgroep
Hilversummers zijn duurzaam aan het werk en/of hebben een zinvolle daginvulling	• Het bieden van een zinvolle daginvulling

VERBINDING ANDERE DOMEINEN:

- Inclusie en diversiteit
- Participatie/Werk en inkomen
- Jeugd
- Omgevingsvisie
- Wonen
- Mobiliteit
- Sport en kunst & cultuur
- Buurten

LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN:

- Integraal Zorg Akkoord (IZA)
- Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)
- Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)

1.3 INTEGRALE BENADERING

Het voorkomen en aanpakken van eenzaamheid vraagt om een sterke sociale basis, professionals en vrijwilligers die werken in de wijk en weten wat er speelt. De aanpak eenzaamheid is daarmee geen op zichzelf staande aanpak. We kiezen voor een integrale benadering waarbij we verbinding zoeken met landelijke trends, regionale afspraken, andere beleidskaders en lokale uitvoeringsagenda's.

AANSLUITING BIJ DE BEWEGING VAN ZIEKTE EN ZORG NAAR GEZONDHEID EN GEDRAG (ZZ NAAR GG)

Hilversum sluit zich aan bij de beweging van ZZ naar GG. Daarbij ligt het accent op de inwoner zelf, zijn/haar veerkracht en op wat voor hem/haar het leven betekenisvol maakt. Dat vraagt om een bredere benadering waarin behalve gezondheid ook welzijn en zingeving een plaats hebben. Het 'normaliseren' in plaats van problematiseren, past in dit gezondheidsconcept. In het geval van eenzaamheid betekent dit dat gevoelens van eenzaamheid tot op zekere hoogte bij het leven horen. Er wordt onderzocht waar een inwoner zelf behoefte aan heeft om met gevoelens van eenzaamheid om te gaan. Tegelijkertijd willen we met deze aanpak bereiken dat een inwoner zich ervan bewust is dat hij/zij ook zelf stappen kan zetten om zich minder eenzaam te voelen.

COMMITMENT AAN LANDELIJK PROGRAMMA ÉÉN TEGEN EENZAAMHEID

Hilversum is aangesloten bij het landelijk actieprogramma *'Eén tegen eenzaamheid'*. Het doel van dit actieprogramma van het ministerie van VWS is om een brede beweging op gang te brengen, die:

- Maatschappelijke aandacht creëert voor eenzaamheid;
- Het taboe op eenzaamheid doorbreekt en bespreekbaar maakt;
- Een trendbreuk teweegbrengt zodanig dat wij in de samenleving meer en meer vanzelfsprekend naar elkaar omkijken.

Zie de bijlage voor meer informatie over het landelijk programma '*Eén tegen Eenzaamheid*'.

VERBINDING MET HET INTEGRAAL ZORGAKKOORD

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) is een belangrijk fundament onder de sociale visie 'Wij zijn Hilversum' en sluit aan op de ontwikkeling van ZZ naar GG. In het Regiobeeld, wat ten grondslag ligt aan het IZA, wordt de huidige situatie op het gebied van zorg en preventie in het Gooi beschreven. Eén van de genoemde ontwikkelingen in het Regiobeeld is het toenemend aantal mensen dat zich eenzaam voelt.

Het IZA is een instrument om de ontwikkelingen die in het regiobeeld geschetst worden, aan te pakken. In het IZA staan afspraken tussen zorgaanbieders, verzekeraars, GGD en gemeenten in regio 't Gooi en Vechtstreek om te zorgen voor toegankelijkheid en betaalbaarheid van ondersteuning, zorg en spoedzorg. Om de doelstelling van eenzaamheid te behalen, sluiten we aan op de afspraken en acties die in het IZA zijn vastgelegd onder andere via de lokale werkgroep Sterke Wijken en Buurten.

AANSLUITEN BIJ ANDERE SPEERPUNTEN UIT DE BELEIDSAGENDA

De doelstelling "Hilversummers hebben een sociaal netwerk en vormen een gemeenschap" kent naast het voorkomen en bestrijden van eenzaamheid. ook de speerpunten 'versterken van vrijwilligers en vrijwillige inzet' en 'versterken van mantelzorgers'. Deze drie speerpunten hebben veel raakvlakken. Daarom wordt bij de implementatie van de uitvoeringsagenda's de samenwerking gezocht en zullen activiteiten, waar mogelijk, worden gecombineerd.

Daarnaast sluit deze uitvoeringsagenda aan op het speerpunt 'Ouder worden in Hilversum'. We zien dat eenzaamheid vaak voorkomt onder ouderen en initiatieven uit de uitvoeringsagenda dragen bij aan het verbeteren van de mentale gezondheid van deze groep. Daarnaast sluiten initiatieven aan bij de beleidsagenda Jeugd, waarin het bevorderen van mentaal welbevinden van jeugdigen een belangrijke doelstelling is.

VERBINDING MET ANDERE BELEIDSTERREINEN

Voor de uitvoering van de acties uit dit uitvoeringsplan zoeken we verbinding met jeugd, onderwijs, cultuur, sport en armoedebestrijding en de wijkenaanpak. Daar waar het kan sluiten we aan bij de ontwikkeling van individueel naar collectief aanbod, wat inhoudt dat sommige individuele problemen aangepakt kunnen worden op collectief niveau. Voor deze uitvoeringsagenda onderzoeken we of een collectieve interventie ook passend is voor eenzame jongeren of ouderen. Eenzaamheid leidt tot gezondheidsrisico's, zoals stress, obesitas en mentale problemen. We zoeken daarom nauwe samenwerking met het gemeentelijke gezondheidsbeleid waarin het verbeteren van de gezondheid centraal staat. Op die manier ervaren mensen meer grip op hun leven.

AANSLUITEN BIJ WIJKGERICHT WERKEN

De gemeente financiert via diverse subsidiestromen interventies die direct en indirect bijdragen aan de vermindering van eenzaamheid in de wijk. Denk hierbij aan opbouwwerk en huisbezoeken 75+ van Versa, maatjesprojecten van Maatjesproject of Stichting Present of financiering van buurtactiviteiten door middel van het wijkbudget. Bij de implementatie van deze uitvoeringsagenda zoeken we aansluiting bij deze bestaande initiatieven. We onderzoeken of het nodig is deze interventies een impuls te geven extra in te zetten op eenzaamheid of dat er een logische (bredere) samenwerking moet worden opgezet.

Bij de implementatie van de uitvoeringsagenda sluiten we aan bij onze kernwaarden vertrouwen, betrokkenheid en eenvoud.

WERKWIJZE TOTSTANDKOMING UITVOERINGSAGENDA EENZAAMHEID

Deze uitvoeringsagenda is tot stand gekomen met behulp van de partners in de stad. Een kerngroep van stakeholders (verder: de kerngroep) heeft onder regie van de gemeente, vanaf juni 2023 de Week tegen Eenzaamheid vormgegeven. Vervolgens heeft deze kerngroep input geleverd voor de totstandkoming van deze uitvoeringsagenda. In de periode september - november 2023 zijn hiervoor vier werksessies georganiseerd.

SAMENVATTEND:

- **Gemeente Hilversum vindt eenzaamheid een ernstig maatschappelijk probleem en zet zich in om eenzaamheid aan te pakken;**
- **De aanpak van eenzaamheid sluit aan bij landelijke beweging, regionale afspraken en lokale beleidskaders;**
- **Maatschappelijke partners zijn nauw betrokken bij het opstellen van deze uitvoeringsagenda.**

2. WAT IS (DE OORZAAK VAN) EENZAAMHEID?

WAT IS EENZAAMHEID?

Eenzaamheid is van alle jaren, alle leeftijden en van alle mensen. Iedereen is weleens eenzaam. Maar als iemand zich sterk of langdurig eenzaam voelt, dan is dat een probleem.

Het is een probleem wanneer eenzaamheid je ongelukkig maakt en/of je belemmert in je functioneren. Door Professor Jenny de Jong-Gierveld wordt eenzaamheid als volgt gedefinieerd:

> *'Eenzaamheid is het subjectief ervaren van een onplezierig of ontoelaatbaar gemis aan (kwaliteit van) bepaalde sociale relaties. Het kan zijn dat het aantal contacten dat men heeft met andere mensen geringer is dan men wenst. Het kan ook zijn dat de kwaliteit van de gerealiseerde relaties achterblijft bij de wensen.'*

Eenzaamheid gaat gepaard met kenmerken als negatieve gevoelens van leegte, verdriet, angst en zinloosheid en met lichamelijke of psychische klachten. Eenzaamheid is iets dat men ervaart. Dit betekent dat iemand eenzaam is als diegene zichzelf eenzaam voelt. Iedereen is zijn eigen graadmeter.

SOORTEN EENZAAMHEID

Er zijn verschillende soorten eenzaamheid. Het belangrijkste onderscheid dat wordt gemaakt, is die tussen sociale eenzaamheid en emotionele eenzaamheid. Wanneer iemand beiden voelt, wordt ook wel gesproken over gecombineerde eenzaamheid. Het onderscheid in soorten eenzaamheid is niet alleen theoretisch. Het vraagt om een verschillende aanpak:

- Bij *sociale eenzaamheid* gaat het vooral om het ontbreken van contacten met mensen waarmee iemand bepaalde gemeenschappelijke kenmerken deelt, zoals vrienden, kennissen of collega's.
- *Emotionele eenzaamheid* treedt op wanneer iemand een hechte intieme band mist met één andere persoon, meestal de levenspartner.
- Een minder bekende vorm is *existentiële eenzaamheid*. Deze vorm van eenzaamheid hangt samen met zingevingsvragen. Het gaat om een gevoel geen verbinding te hebben met of je thuis te voelen in de samenleving. Er is bewijs dat mensen die van betekenis kunnen zijn voor anderen zich minder eenzaam voelen en vaker het gevoel hebben dat zij erbij horen.

OORZAKEN VAN EENZAAMHEID

Inhoudelijk heeft eenzaamheid drie soorten oorzaken:

- *Individuele oorzaken:* Zoals persoonlijke capaciteiten en eigenschappen. Een gebrek aan sociale vaardigheden, probleemoplossend vermogen, dementie, lichamelijke of verstandelijke beperking, een negatief zelfbeeld of gezondheidsproblemen zijn hier voorbeelden van. Deze individuele oorzaken kunnen een belangrijke rol spelen bij het ontstaan van eenzaamheid.
- *Oorzaken in veranderingen in het sociale netwerk*: Deze veranderingen ontstaan vaak na ingrijpende gebeurtenissen, ook wel life-events genoemd. Voorbeelden daarvan zijn een echtscheiding, een ontslag, een overstap naar een nieuwe baan of opleiding, een verhuizing, het overlijden van dierbaren, pensionering, geldproblemen of het werken vanuit huis.
- *Maatschappelijke oorzaken*: Onder andere langer thuis wonen of de maatregelen gedurende de coronapandemie zijn een actuele voorbeelden.

GEVOLGEN VAN EENZAAMHEID

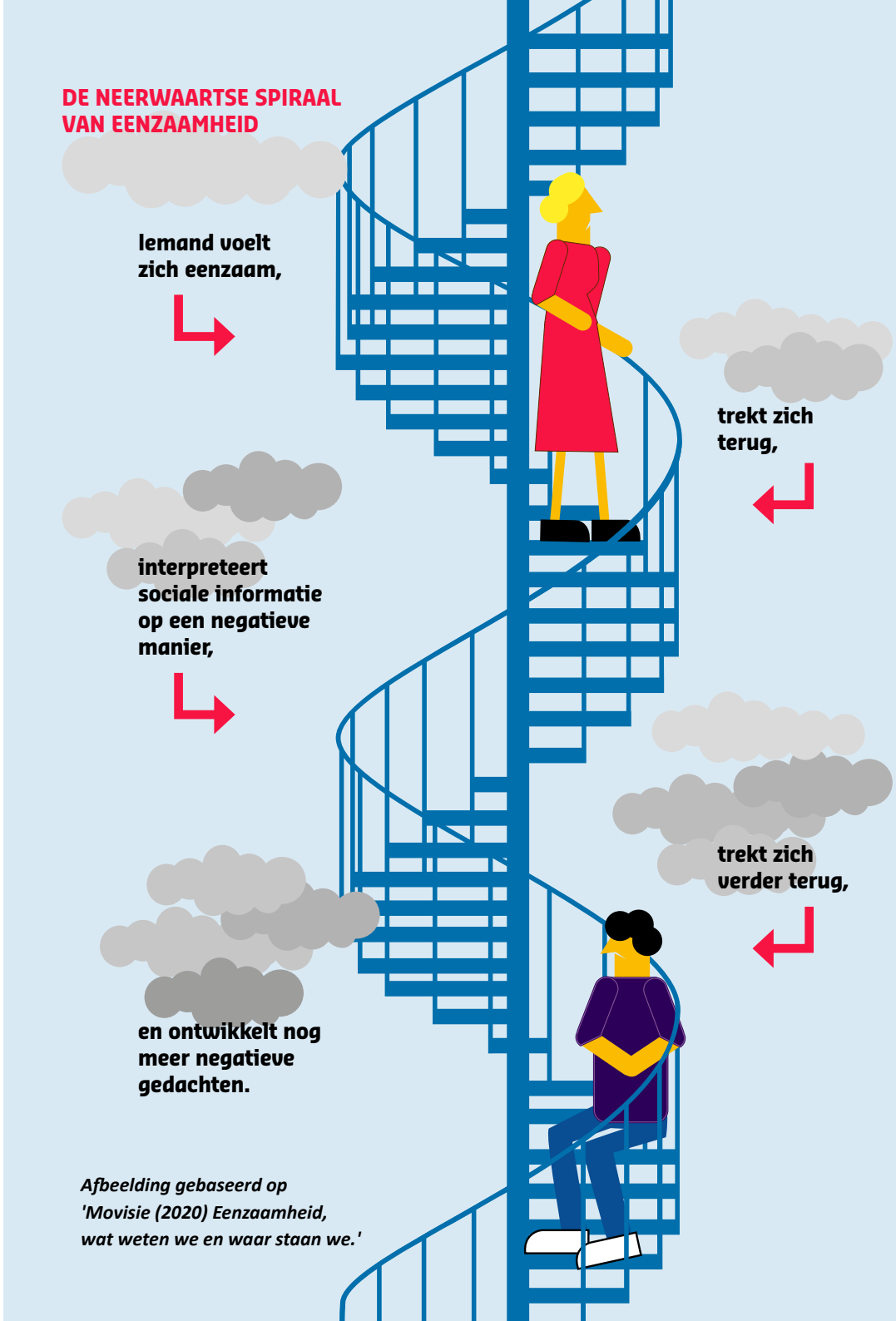
Sommige mensen voelen zich maar kort of licht eenzaam. De gevolgen van eenzaamheid kunnen echter groot zijn als het gevoel van eenzaamheid langdurig aanhoudt. Bij langdurige eenzaamheidsgevoelens kan het zo zijn dat een zichzelf versterkende negatieve spiraal in werking wordt gezet. Wanneer het mensen niet lukt om sociale relaties te verbeteren en zij vereenzamen, kunnen zij in een neerwaartse spiraal terecht komen van terugtrekken, stress, negatieve denkpatronen, het dalen van de zelfwaardering en vanuit daar nog meer terugtrekken.

Eenzaamheid gaat uiteindelijk ten koste van emotioneel en fysiek welbevinden. Op termijn leidt eenzaamheid tot gezondheidsrisico's, minder maatschappelijke participatie en een gevoel dat iemands geluk tekortschiet. Eenzaamheid verhoogt zelfs de kans op voortijdig overlijden. Ook zou eenzaamheid, volgens econoom Noreena Hertz, politieke gevolgen hebben. Een samenleving waarin mensen eenzaam zijn, loopt het risico minder tolerant te zijn naar anderen.

Kortom, voor mensen die vereenzamen staat hun gezondheid, zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie onder druk.

SAMENVATTEND:

- **Eenzaamheid is van alle tijden, van alle leeftijden. Het kan iedereen overkomen. Maar eenzaamheid is nog nooit zo ernstig geweest als nu;**
- **Er zijn verschillende vormen van eenzaamheid, waarbij sociale en emotionele eenzaamheid belangrijkste onderscheid is;**
- **Eenzaamheid kan ernstige negatieve individuele, maatschappelijke en politieke gevolgen hebben.**

Afbeelding gebaseerd op 'Movisie (2020) Eenzaamheid, wat weten we en waar staan we.'

3. DE HUIDIGE SITUATIE IN HILVERSUM

Dit hoofdstuk schetst de huidige situatie van eenzaamheid in Hilversum. 49,9 % van de Hilversummers voelt zich eenzaam. Dat is hoger dan het gemiddelde in de GGD regio Gooi en Vechtstreek en hoger dan het landelijk gemiddelde. 32,2 % van de jongeren voelt zich eenzaam, ook dit is hoger dan landelijk en regionaal gemiddelde (tabel 1).

Eenzaamheid heeft niet alleen individuele gevolgen, zoals stress, slapeloosheid of verslaving. Het heeft ook maatschappelijke gevolgen, bijvoorbeeld oplopende kosten in de zorg, ziekteverzuim op het werk, voortijdig afgebroken opleidingen en weinig animo om te participeren in het vrijwilligerswerk of verenigingsleven. Met het oog op de ongunstige cijfers en de ongewenste gevolgen van eenzaamheid, zet de gemeente fors in op het voorkomen en bestrijden van eenzaamheid. Hieronder worden de cijfers nader gespecificeerd en toegelicht.

3.1 WAT ZEGGEN DE CIJFERS

Van de Hilversummers die zich eenzaam voelen, gaat het bij de meesten om sociale eenzaamheid (34.9%), gevolgd door emotionele eenzaamheid (30%). Te zien is dat Hilversummers zich vaker eenzaam voelen in vergelijking met regionale en landelijke cijfers. Onderstaande cijfers zijn nader te specificeren naar leeftijd en mate van eenzaamheid (tabel 2).

Wanneer we kijken naar de cijfers van personen van 18 jaar en ouder, valt op dat Hilversum op alle onderdelen van eenzaamheid hoger scoort dan de GGD-regio. Het blijkt dat inwoners van 65 jaar of ouder vaker aangeven (53,7%) dat zij zich eenzaam voelen in vergelijking met de groep inwoners van 18 tot 65 jaar (48,2%). Dit past bij het algemene beeld dat vanaf 75 jaar het percentage eenzamen toeneemt. Tabel 3 geeft meer informatie over eenzaamheid onder jongeren. De cijfers geven een beeld van eenzaamheid onder middelbare scholieren en van eenzaamheid ervaren door jongvolwassenen.

Tabel 1: Eenzaamheid in Hilversum onder personen van 18 jaar en ouder

EENZAAMHEID	HILVERSUM	GGD-REGIO GOOI EN VECHTSTREEK	NEDERLAND
EENZAAM	49,4%	45.5%	48,6%
STERK EENZAAM	13,4%	11.5%	14,2%
EMOTIONEEL EENZAAM	30%	26.9%	29,6%
SOCIAAL EENZAAM	34,9%	32.1%	34,9%

Bron: RIVM Statline 2022. Cijfers afkomstig uit Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022.

Tabel 2: Mate van eenzaamheid in Hilversum naar leeftijd

EENZAAMHEID	HILVERSUM	GGD-REGIO GOOI EN VECHTSTREEK	HILVERSUM	GGD-REGIO GOOI EN VECHTSTREEK
	18 TOT 65 JAAR		65 JAAR OF OUDER	
EENZAAM	48,2%	44,5%	53,7%	48,2%
STERK EENZAAM	13,8%	11,8%	12,3%	10,8%
EMOTIONEEL EENZAAM	30,1%	27,5%	29,7%	25,2%
SOCIAAL EENZAAM	33,3%	30,9%	40,2%	35,3%

Bron: RIVM Statline 2022. Cijfers afkomstig uit Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022.

Tabel 3: Eenzaamheid in Hilversum naar leeftijd

EENZAAMHEID	HILVERSUM	GGD-REGIO GOOI EN VECHTSTREEK	NEDERLAND
Middelbare scholieren (klas 2 en 4) - 2021 (soms tot altijd eenzaam)	32,2%	31,7%	29,6%
16 t/m 25 jaar - 2022 (enigszins tot sterk eenzaam)	-	63,6%	63,1%

Bron: RIVM Statline. Cijfers afkomstig uit Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021, GGD'en en RIVM en Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022, GGD'en en RIVM

In tabel 3 is te zien dat vooral middelbare scholieren zich vaker eenzaam voelen, in vergelijking met de GGD-regio en het landelijk beeld. Ook valt op dat jongeren in de regio in de leeftijd van 16-25 jaar (63,6%) zich vaker eenzaam voelen dan 65-plussers in de regio (48,2%).

Als we op wijkniveau kijken (tabel 4), dan komt eenzaamheid het vaakst voor in de wijk Centrum (52,4%) en Noordoost (51%). Ook het percentage mensen dat zich ernstig eenzaam voelt is in deze wijken het hoogst. Inwoners uit het landelijk gebied voelen zich het minst vaak (ernstig) eenzaam.

Tabel 4: Eenzaamheid in Hilversum naar wijken – (18 jaar en ouder)

WIJKEN	EENZAAMHEID	ERNSTIGE EENZAAMHEID
Centrum	52,4%	13%
Hilversumse Meent	44,8%	9,2%
Landelijk Gebied	40,7%	7,5%
Noordoost	51%	13%
Noordwest	41,8%	7,8%
Oost	49,1%	12%
Zuid	46,3%	10,2%
Zuidoost	46,5%	10,5%
Zuidwest	48,3%	10,8%

Bron: buurtatlas.vzinfo.nl. Cijfers afkomstig van SMAP-data RIVM i.s.m. GGD'en; gebaseerd op de Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020. Onderzoek uitgevoerd door de GGD'en, CBS en RIVM.

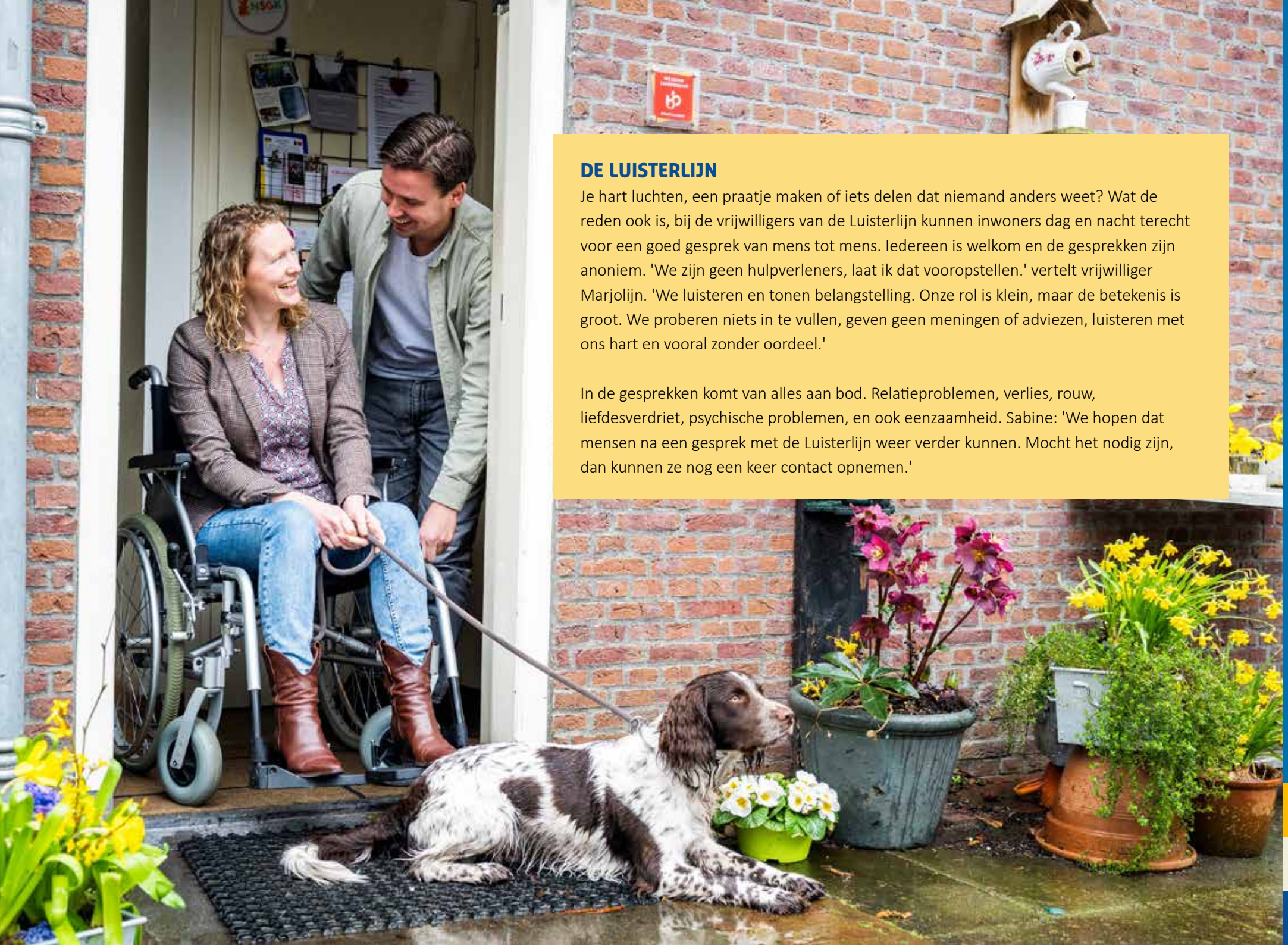
3.2 WAT GEBEURT ER NU AL ?

In Hilversum zijn er veel activiteiten en initiatieven die bijdragen aan het voorkomen of verminderen van eenzaamheid. Dagelijks zetten inwoners zich in om anderen uit hun isolement te halen door het organiseren van activiteiten op het gebied van ontmoeting, bewegen of creativiteit. Verspreid door deze uitvoeringsagenda is meer te lezen over enkele mooie voorbeelden, zoals de Buurtmobi, Senver en Stichting de Hoorneboeg.

Het is positief dat er al veel gebeurt maar helaas is dat niet genoeg. De eenzaamheidscijfers zijn onverminderd hoog. Daaruit moeten we concluderen dat de huidige interventies onvoldoende geholpen hebben. Er is noodzaak om eenzaamheid op gestructureerde wijze aan te pakken, in te zetten op bewezen effectieve interventies en inwoners te activeren naar elkaar om te kijken. Er is werk aan de winkel!

SAMENVATTEND:

- **In Hilversum voelt bijna de helft van de mensen zich eenzaam en een op de acht voelt zich zelfs ernstig eenzaam. Het Hilversumse percentage is hoger dan het regionale en landelijke gemiddelde;**
- **Er is een hoger percentage eenzaamheid onder Hilversumse middelbare scholieren in vergelijking met de Regio en het landelijk beeld;**
- **Jongeren in de regio in de leeftijd van 16-25 jaar (63,6%) voelen zich vaker eenzaam dan 65-plussers in de regio (48,2%);**
- **In Hilversum vinden al veel initiatieven plaats om eenzaamheid te bestrijden. De eenzaamheidscijfers zijn echter onverminderd hoog, dus verdere aanpak is noodzakelijk.**

DE LUISTERLIJN

Je hart luchten, een praatje maken of iets delen dat niemand anders weet? Wat de reden ook is, bij de vrijwilligers van de Luisterlijn kunnen inwoners dag en nacht terecht voor een goed gesprek van mens tot mens. Iedereen is welkom en de gesprekken zijn anoniem. 'We zijn geen hulpverleners, laat ik dat vooropstellen.' vertelt vrijwilliger Marjolijn. 'We luisteren en tonen belangstelling. Onze rol is klein, maar de betekenis is groot. We proberen niets in te vullen, geven geen meningen of adviezen, luisteren met ons hart en vooral zonder oordeel.'

In de gesprekken komt van alles aan bod. Relatieproblemen, verlies, rouw, liefdesverdriet, psychische problemen, en ook eenzaamheid. Sabine: 'We hopen dat mensen na een gesprek met de Luisterlijn weer verder kunnen. Mocht het nodig zijn, dan kunnen ze nog een keer contact opnemen.'

4. EENZAAMHEID VERMINDEREN

4.1 DOELSTELLING: EEN DUURZAME AANPAK

We weten dat eenzaamheid nooit helemaal opgelost kan worden. Tegelijkertijd weten we dat langdurige eenzaamheid gevolgen heeft voor de gezondheid, het welzijn en de zelfredzaamheid van mensen. Niet alleen is dit onwenselijk voor de mensen zelf, maar ook voor onze stad waarin we willen dat iedereen zich thuis voelt en inwoners zich met elkaar verbonden voelen en naar elkaar omkijken. Het is daarom dat we met de uitvoeringsagenda Eenzaamheid inzetten op een duurzame, meerjarige aanpak in Hilversum.

De doelstelling van de uitvoeringsagenda luidt:

> *'Hilversum heeft een structurele aanpak van eenzaamheid, waarbij we eenzaamheid voorkomen en mensen in staat stellen de eerste stap te zetten hun gevoelens van eenzaamheid aan te pakken.'*

Het gewenste resultaat is dat de komende jaren het percentage mensen dat zich eenzaam voelt afneemt. We realiseren ons daarbij dat eenzaamheid niet volledig is op te lossen.

4.2 DOELGROEP

Zoals gezegd, krijgen de meeste mensen op een bepaald moment in het leven te maken met gevoelens van eenzaamheid. Binnen de leeftijdscategorie 75-plus is de omvang van het probleem van eenzaamheid het grootst. Naast ouderen zijn er in het Actieprogramma Eén tegen Eenzaamheid ook andere risicogroepen benoemd, zoals: mensen met een lage sociaal economische status, mensen met (een partner met) gezondheidsproblemen (waaronder ook mensen met een beperking), LHBTQI+-personen, mensen met een niet-westerse migratieachtergrond en jongvolwassenen.

De gemeente richt zich in deze uitvoeringsagenda op alle mensen in Hilversum die zich eenzaam voelen. Tegelijkertijd is er bij de startfase speciale aandacht voor senioren (65-plussers) en jongeren (16-25 jaar). Uit de beschikbare cijfers van Hilversum blijkt dat 65-plussers vaker te maken hebben met gevoelens van eenzaamheid, dan mensen tussen 18 en 65 jaar. Daarnaast laten cijfers zien dat er een hoog aantal jongeren is in de regio Gooi- en Vechtstreek dat zich eenzaam voelt. Jongeren hebben nog een leven voor zich en gevoelens van eenzaamheid belemmeren hen in hun welzijn, gezondheid en ontwikkeling. Ook blijkt uit de input verkregen uit de kerngroep dat van alle risico- en doelgroepen die er te benoemen zijn, de inzet op senioren en jongeren het meest urgent is voor Hilversum.

Het is tegelijkertijd noodzakelijk om andere doelgroepen niet uit het oog te verliezen. Daarvoor zal aansluiting worden gezocht bij reeds lopende programma's binnen de gemeente - bijvoorbeeld rondom sport, het Integraal Zorg Akkoord (IZA), subsidieregelingen, mantelzorg en vrijwilligers - om ook daar de problematiek van eenzaamheid te agenderen.

PRINCIPES BIJ DE AANPAK VAN EENZAAMHEID.

Wij onderkennen vijf belangrijke voorwaarden voor
en succesvolle aanpak van eenzaamheid:

- Het bestrijden van eenzaamheid doe je **niet alleen**. Dat doe je als gemeenschap samen. Daarom zetten we een breed lokaal netwerk op ('de lokale coalitie') dat de problematiek onderkent en zich wil inzetten op het voorkomen en bestrijden van eenzaamheid.
- Initiatieven/activiteiten zijn pas succesvol als ze de mensen **bereiken** die worstelen met eenzaamheidsproblematiek. Het is van belang in te zetten op signaleren (herkennen en vinden) om ervoor te zorgen dat deze activiteiten ook daadwerkelijk effectief worden.
- De initiatieven tegen eenzaamheid hebben pas werkelijk impact als ze leiden tot **duurzaam contact**, mensen écht met elkaar verbinden. Dit vergt (een bundeling van) expertise omdat eenzame mensen veel drempels ervaren om zich open te stellen voor iemand anders en sneller gevoelens van afwijzing ervaren.
- Eigen verantwoordelijkheid: iemand met gevoelens van eenzaamheid moet eenzaamheid **zelf willen aanpakken**. We kunnen inwoners niet dwingen. Wel willen we inwoners in staat stellen de eerste stap te zetten hun gevoelens van eenzaamheid aan te pakken, o.a. door het aanbod inzichtelijk te maken en bewustwording van eenzaamheid in communicatie-uitingen.
- **Aandacht voor de stem van de doelgroep**: bij de implementatie van deze uitvoeringsagenda mag de stem van de doelgroep niet ontbreken. We maken onderscheid tussen:
  - *Ervaringskennis* (niet-beroepsmatige ervaringsdeskundigheid): wordt ingezet door het raadplegen van de Adviesraad Sociaal Domein. Daarnaast hebben we mensen uit de doelgroep enkele vragen gesteld bij het opstellen van de uitvoeringsagenda, bijvoorbeeld over wijze van communiceren.
  - *Ervaringsdeskundigen* (beroepsmatige ervaringsdeskundigheid) worden betrokken bij deze uitvoeringsagenda. Tijdens de netwerkbijeenkomsten met het lokale netwerk krijgen ervaringsdeskundigen een duidelijke rol toebedeeld, bijvoorbeeld deelname aan een panel.

4.3 PIJLERS VOOR EEN EFFECTIEVE AANPAK TEGEN EENZAAMHEID

Hilversum brengt focus aan in de aanpak. Dit doen we aan de hand van de zes pijlers voor een effectieve aanpak tegen eenzaamheid. Deze zes pijlers zijn in 2027 ontwikkeld door de Coalitie Kom Erbij. Het idee is dat wanneer Hilversum inzet pleegt op elk van deze pijlers, de aanpak effectief en samenhangend is. Samen met onze partners uit de kerngroep is invulling gegeven aan de pijlers.

Het is over het algemeen niet mogelijk om alle zes pijlers tegelijk aan te pakken. Belangrijk hierbij is om bij de start een aantal (onderdelen van) pijlers prioriteit te geven. Op termijn kan dit worden uitgebreid.

De zes pijlers voor een effectieve aanpak tegen eenzaamheid -Coalitie Kom Erbij (2027)

SAMENVATTEND:

- **Hilversum zet in op een duurzame, meerjarige aanpak van (ernstige) eenzaamheid;**
- **We richten ons in de eerste fase op jongeren en senioren. Tegelijkertijd worden andere risicogroepen niet over het hoofd gezien;**
- **We sluiten aan bij de zes pijlers voor een effectieve en samenhangende aanpak van eenzaamheid.**

BUITENPLAATS HOORNEBOEG:

Op Buitenplaats De Hoorneboeg worden jongeren uitgenodigd om taboeonderwerpen, zoals eenzaamheid, bespreekbaar te maken. Dit wordt gerealiseerd door het organiseren van diverse workshops en lezingen door het jaar heen en het jaarlijkse Uit de Schaduw Festival op 29 juni in samenwerking met stichting Get it Done. Deze dag draait volledig om mentale gezondheid. Door middel van workshops, sprekers en muzikale optredens ontmoeten jongeren hier niet alleen gelijkgestemden, maar worden ze ook aangemoedigd om in deze veilige omgeving openhartig te zijn over hun mentale welzijn.

5. WAT GAAN WE DOEN?

De zes pijlers voor een effectieve aanpak zijn nader uitgewerkt en er is een vertaling gemaakt naar de behoeften in Hilversum. In dit hoofdstuk geven we per pijler weer welke acties we zullen ondernemen om te komen tot een duurzame aanpak.

PIJLER 1: WETEN

Zorg ervoor dat eenzaamheid lokaal op de agenda staat en dat inwoners, professionals en vrijwilligers er kennis van hebben.

- Zichtbaarheid op het onderwerp genereren
- Normaliseren van het thema eenzaamheid bij professionals, gemeente en inwoners
- Eenzaamheid blijft op de lokale agenda staan

ZICHTBAARHEID OP HET ONDERWERP GENEREREN

Opstellen en uitvoeren van een communicatieplan

Om alle pijlers tot een succes te maken, is zichtbaarheid noodzakelijk. In het volgende hoofdstuk wordt de integrale communicatiestrategie toegelicht. Onderdeel van de communicatiestrategie is een publiekscampagne, waarbij mensen in staat gesteld worden de eerste stap te zetten om hun gevoelens van eenzaamheid aan te pakken (bijv. door handvatten te bieden om het gesprek over hun gevoelens aan te gaan).

NORMALISEREN VAN HET THEMA EENZAAMHEID BIJ PROFESSIONALS, GEMEENTE EN INWONERS

Deelname aan de jaarlijkse Week tegen Eenzaamheid

Hilversum neemt deel aan de Week tegen Eenzaamheid. In 2024 bouwen we voort op de beweging die in 2023 in gang gezet is. In deze week creëren we reuring rondom dit thema. De nadruk ligt op activiteiten die reeds georganiseerd worden door de partners; juist vanuit het belang om aan te sluiten op wat er al is. De gemeente faciliteert door het bundelen van activiteiten en verspreiden van campagnemateriaal. Aanvullend organiseren we een symposium over eenzaamheid en organiseren we een gezamenlijke activiteit met de partners, bijvoorbeeld een netwerkdiner in de stad.

Inzet ambassadeurs

Deelnemers aan de lokale coalitie en deelnemers aan trainingen (zie volgende actiepunten) worden ambassadeurs eenzaamheid. Zij vragen in hun professionele leven aandacht voor het belang van het voorkomen van eenzaamheid, en zij maken het onderwerp bespreekbaar bij inwoners, cliënten, vrienden of collega's. Het doel is te zorgen dat de kennis over eenzaamheid steeds meer verspreid wordt, als een olievlek. In de lokale coalitie en tijdens de trainingen is aandacht voor het invullen van de rol van ambassadeur.

EENZAAMHEID BLIJFT OP DE LOKALE AGENDA STAAN

Eenzaamheid blijft een actueel onderwerp

Er is geld gereserveerd voor aanpak eenzaamheid tot 2030. Dat betekent dat het onderwerp in die periode zichtbaar blijft en de impact van uitgevoerde acties zichtbaar is.

PIJLER 2: VINDEN

Zorg ervoor dat eenzame mensen gesignaleerd en gevonden worden.

- Meer kennis bij professionals over het signaleren van eenzaamheid
- Inwoners en professionals weten waar ze naartoe kunnen met signalen

PIJLER 3: ONDERSTEUNEN

Zorg voor concreet aanbod voor mensen die eenzaam zijn

- Het aanbod is passend voor een specifieke doelgroep
- Het aanbod is inzichtelijk en vindbaar
- Onderdeel subsidieregelingen; ruimte voor bewonersinitiatieven

MEER KENNIS BIJ PROFESSIONALS OVER HET SIGNALEREN VAN EENZAAMHEID

Trainen in signaleren, herkennen en bespreekbaar maken

Trainingen helpen om eenzaamheid te signaleren en bespreekbaar te maken. De gemeente organiseert trainingen in het signaleren en bespreekbaar maken van eenzaamheid. In de trainingen wordt onderscheid gemaakt tussen sociale, emotionele en existentiële eenzaamheid en op welke wijze gesprekspartners daarop aan kunnen sluiten.

De doelgroep voor de trainingen zijn professionals, vrijwilligers, verwijzers en ondernemers. Maar denk ook aan bijvoorbeeld gemeentelijke energieklussers die bij mensen thuis komen. In de trainingen is tevens aandacht voor hun rol als ambassadeur van eenzaamheid. We willen dat professionals, vrijwilligers, verwijzers en ondernemers in staat zijn om het goede gesprek aan te gaan met eenzame mensen, zodat eenzame mensen vervolgens zelf de eerste stap kunnen zetten om hun gevoelens van eenzaamheid aan te pakken.

INWONERS EN PROFESSIONALS WETEN WAAR ZE NAARTOE KUNNEN MET SIGNALEN

Realiseren van meldpunt eenzaamheid

We realiseren een meldpunt voor eenzaamheid en geven hier bekendheid aan. Inwoners, buurtgenoten, professionals of verwijzers die een vermoeden hebben van eenzaamheidsklachten, kunnen hun zorg uiten bij het meldpunt. Een medewerker van het meldpunt zorgt ervoor dat de hulpvraag wordt opgepakt. Het heeft de voorkeur aan te sluiten binnen bestaande structuren, zoals de buurtteams of Welzijn op Recept. We onderzoeken wat het best passende lokale gremium is om het meldpunt aan te verbinden.

HET AANBOD IS PASSEND VOOR EEN SPECIFIEKE DOELGROEP.

Nieuw aanbod voor jongeren met gevoelens van (sociale) eenzaamheid

We investeren in een nieuw aanbod voor jongeren. Momenteel is er in Hilversum geen activiteit die jongeren actief motiveert om te gaan met hun gevoelens van eenzaamheid. Wij investeren in een methode die jongeren die te maken hebben met sociale eenzaamheid, helpt. De aanpak moet helpen bij het ontwikkelen van een positief denkbeeld, verbeteren van sociale vaardigheden, het invullen van hun vrije tijd en het opbouwen, onderhouden van een eigen passend netwerk en het sluiten van vriendschappen. We mikken op de doelgroep 12-25 jarigen. Wij sluiten aan bij een evidence-based methodiek, waarvan we weten dat hiervoor interesse is in Hilversum.

Versterken digitale vaardigheden senioren

We zetten in op het versterken van digitale vaardigheden van senioren. Landelijk voelt iets meer dan de helft van de ouderen, zich niet digitaal vaardig. Enerzijds hindert hen dit in het communiceren met instanties, anderzijds kan het hen belemmeren in het vinden en onderhouden van online contacten (bijv. via Facebook of whatsapp) en het zoeken naar activiteiten op websites. We investeren in computer- en internettrainingen voor ouderen en onderzoeken of we kunnen aansluiten bij bestaande initiatieven. Bijvangst van deze training is dat ouderen gelijkgestemden ontmoeten en sociale relaties aangaan, wat bijdraagt aan vermindering van sociale eenzaamheid. Daarnaast horen computer- en internet trainingen bij senioren in het rijtje effectieve interventies bij eenzaamheidsbestrijding.

STICHTING SENVER:

Van wandelen tot scrabbelen, van dagtochten tot filosofiecursussen, het kan allemaal bij Senver. Eigenlijk kan iemand altijd wel aan iets meedoen bij Senver, afhankelijk van de interesses en hoe mobiel iemand is. Senver werkt hard aan het betrekken van de groeiende groep leden bij de activiteiten, ook die mensen die te verlegen en terughoudend zijn om zich gemakkelijk aan te sluiten. De oudste leden worden bijvoorbeeld thuis bezocht, er is een ‘maatjes-service’ om mensen bij elkaar te brengen en een ‘cultuurkring’ om samen uit te gaan. De vereniging doet er veel aan om senioren met elkaar in contact te brengen en eenzaamheid tegen te gaan.

HET AANBOD IS INZICHTELIJK EN VINDBAAR

Bestaande activiteiten gericht op eenzaamheidsbestrijding bundelen en ontsluiten

We inventariseren het aanbod dat zich richt op preventie en het voorkomen van eenzaamheid (denk aan type activiteit, waar en door wie georganiseerd). We vatten dit aanbod op overzichtelijke wijze samen en ontsluiten dit via online en/of offline kanalen. Hiervoor sluiten we aan bij de Sociale Kaart die gemeente breed in het sociaal domein ontwikkeld wordt. Door het aanbod inzichtelijk te maken, worden mensen gefaciliteerd om de eerste stap te zetten ergens naartoe te gaan en op die wijze hun gevoelens van eenzaamheid aan te pakken.

EENZAAMHEID ALS ONDERDEEL VAN SUBSIDIEREGELINGEN EN ER IS RUIMTE VOOR BEWONERSINITIATIEVEN

Bestaande en toekomstige subsidieregelingen een impuls geven

We stimuleren initiatieven die bijdragen aan vermindering van eenzaamheid. De initiatieven kunnen kleinschalige buurtgerichte acties zijn, aangevraagd door een buurtcollectief maar het kan ook gaan om sociale cohesie bevorderende projecten van welzijnsorganisaties. Er komt geen aparte subsidieregeling voor het onderwerp eenzaamheid; we zorgen dat het 'bijdragen aan vermindering of bestrijding van eenzaamheid' nadrukkelijk onderdeel wordt van bestaande en toekomstige subsidieregelingen.

Ook nemen we bestrijding van eenzaamheid op in de beschikking aan subsidierelaties. We onderzoeken we of we kunnen aansluiten bij de wijkbudgetten. We moedigen projectaanvragers aan om in hun aanpak aandacht te hebben voor de verschillende vormen van eenzaamheid (sociaal, emotioneel en existentieel).

PIJLER 4: KWALITEIT BIEDEN

Zorg ervoor dat het aanbod van voldoende kwaliteit is

- Kennis bij professionals over wat werkt in de aanpak tegen eenzaamheid
- Monitoren of aanpak gewenste resultaat bereikt

KENNIS BIJ PROFESSIONALS OVER WAT WERKT IN DE AANPAK TEGEN EENZAAMHEID

Kennis over effectieve methoden verspreiden

We stimuleren professionals en vrijwilligers om gebruik te maken van interventies die bewezen effectief zijn in aanpak van eenzaamheid. We verspreiden actief informatie uit de 'wat werkt'-dossiers van Movisie en kennis bij het landelijk programma Eén tegen Eenzaamheid (waaronder kennis over landelijke goede voorbeelden). Daarnaast investeert de gemeente zelf in evidence-based methodieken en zetten we in op het versterken van digitale vaardigheden van ouderen.

MONITOREN OF AANPAK GEWENSTE RESULTAAT BEREIKT

Monitoringsstrategie opzetten en uitvoeren

We zetten in op goede monitoring waarin we meten of de voorgestelde aanpak effect heeft. In de monitoring is aandacht voor de stem van de doelgroep. Zie hoofdstuk 7 over monitoring.

JONGERENWERK VAN VERSA WELZIJN:

Jongerenwerker Rico van Elst ziet regelmatig jongeren die zich eenzaam voelen: 'We komen best vaak kinderen tegen die niet zoveel vrienden hebben, of er thuis alleen voor staan.' In vakantieperioden organiseert Versa Welzijn vaak activiteiten in Hilversum, vooral voor kinderen en jongeren die thuisblijven. 'We doen dat om de verbinding breder te maken in de wijk', vertelt Rico, 'Vaak komt er een vast groepje, en bij bijvoorbeeld lasergamen zie je dat er altijd veel anderen aansluiten. Het is een gewilde activiteit, iedereen vindt het hartstikke leuk.' Meedoen aan een activiteit geeft veel jongeren het gevoel van erbij horen. Rico: 'Soms komt er iemand binnen, en kan er net een ‘hallo’ van af. Gedurende de dag zie je ze dan opbloeien. Naar ons toe, maar ook naar de andere jongeren. Je ziet veel mensen op een hele andere manier weggaan, dan ze binnenkwamen. Je ziet dan de dankbaarheid, en het vrolijke weer een beetje terugkomen.'

PIJLER 5: SAMENWERKEN

Zorg voor samenwerking tussen mensen en organisaties die eenzaamheid willen aanpakken

- Er is samenwerking en kennisdeling op het gebied van eenzaamheid
- Er is kennis van het aanbod van elkaar
- Er is betrokkenheid van de non-usual suspects

ER IS SAMENWERKING EN KENNISDELING OP HET GEBIED VAN EENZAAMHEID

Inrichten lokale coalitie Eenzaamheid

We richten een lokale coalitie op die minimaal twee keer per jaar bijeen komt. Het netwerk bestaat uit:

Kartrekker: de gemeente zal aan het begin van de uitvoeringsperiode, in elk geval de eerste twee jaar, een trekkersrol vervullen. De kartrekker draagt samen met een kerngroep zorg voor een verdere uitwerking van de aanpak eenzaamheid en faciliteert het netwerk als geheel. De kartrekker faciliteert het groeien van het netwerk met lokale partners (zogenaamde schilpartners).

Kerngroep: De kerngroep bestaat uit organisaties die zich actief betrokken voelen en bezig houden met het thema eenzaamheid. Zij zijn intrinsiek gemotiveerd om hiermee aan de slag te gaan. Ze fungeren als sparringpartner voor de kartrekker en voor elkaar bij de uitvoering van deze uitvoeringsagenda en zijn de eerste 'ambassadeurs eenzaamheid'. Met de kerngroep worden de verschillende acties uit de uitvoeringsagenda verder vormgegeven.

Schilpartners: Een groep van schilpartners die zich – binnen hun mogelijkheden – willen inzetten tegen eenzaamheid. Denk hierbij aan: ondernemers, geloofsgemeenschappen, zorg- en welzijnsorganisaties, sleutelfiguren in de wijk, vrijwilligersorganisaties, culturele organisaties, woningcorporaties, supermarkten, vermogensfondsen en clubs, organisaties op sport en mobiliteit, zelforganisaties (ouderen, migranten). Denk hierbij ook aan de deelnemers aan de landelijke coalitie. Het netwerk wordt betrokken en geënthousiasmeerd door middel van bijeenkomsten en communicatiemateriaal.

- Tijdens de bijeenkomsten van de lokale coalitie worden, afhankelijk van de behoefte, diverse onderwerpen besproken. Communicatie maakt nadrukkelijk onderdeel uit van de gesprekken die we hebben.
- We organiseren eens per jaar een brede kennissessie over het onderwerp, bijvoorbeeld tijdens een symposium in de Week tegen Eenzaamheid. Hierbij kan het gaan over 'wat werkt' tegen eenzaamheid, een interessante spreker of een ervaringsdeskundige.

ER IS KENNIS VAN HET AANBOD VAN ELKAAR

Kennisdeling over aanbod

Middels de lokale coalitie leren partners elkaar en elkaars aanbod op laagdrempelige wijze kennen, zodat men ook naar elkaar kan doorverwijzen. Ook de nog op te zetten gemeente brede sociale kaart draagt bij aan kennisdeling over het aanbod.

ER IS BETROKKENHEID VAN DE NON-USUAL SUSPECTS

Organisaties die te maken (kunnen) hebben met eenzame mensen als onderdeel lokale coalitie

We betrekken ondernemers, zorgorganisaties, postbedrijven en horeca-zaken bij de aanpak tegen eenzaamheid, mede in verband met hun belangrijke signalerende functie. Dit zijn enerzijds ondernemers uit de Nationale Coalitie tegen Eenzaamheid die een vestiging hebben in Hilversum en lokale Hilversumse ondernemers.

Ook professionals van scholen worden betrokken bij het netwerk en ingezet als ambassadeur, zodat zij aandacht hebben voor het signaleren van eenzaamheid bij jongeren.

PIJLER 6: INFORMEREN

Zorg ervoor dat iedereen informatie over eenzaamheid en het aanbod goed en makkelijk kan vinden

- Aanbod is zichtbaar en er is blijvend aandacht voor
- Inwoners weten waar ze naartoe kunnen en informatie over eenzaamheid is vindbaar voor alle doelgroepen

AANBOD IS ZICHTBAAR EN ER IS BLIJVEND AANDACHT VOOR

Aanstellen van een Kartrekker eenzaamheid

Zoals eerder aangegeven, de is de gemeente aan het begin van de uitvoeringsperiode de trekker. Dit om eigenaarschap te borgen, het plan van aanpak voortvarend van de grond te krijgen, de uitvoering van het plan goed in de steigers te zetten, de voortgang te bewaken en bij te sturen waar dat nodig is.

INWONERS WETEN WAAR ZE NAARTOE KUNNEN EN INFORMATIE OVER EENZAAMHEID IS VINDBAAR VOOR ALLE DOELGROEPEN

Verspreiding van informatie via lokale coalitie en op locaties waar de doelgroep komt

Dit is onderdeel van de communicatiestrategie die in het volgende hoofdstuk wordt toegelicht.

De uitvoeringsagenda vormt de basis voor een duurzame aanpak van eenzaamheid. Gedurende de realisatie kan het op basis van voortschrijdend inzicht nodig blijken om de uitvoeringsagenda aan te scherpen of de focus te verleggen naar een andere pijler of doelgroep. De zes pijlers blijven zoals beschreven, want we weten dat deze een goede basis vormen voor een duurzame aanpak van eenzaamheid.

SAMENVATTEND:

- **We zetten in op een breed palet aan acties, gekoppeld aan de zes pijlers voor een effectieve aanpak eenzaamheid;**
- **De genoemde acties dragen bij aan het voorkomen van diverse vormen van eenzaamheid en stellen mensen in staat de eerste stap te zetten om hun gevoelens van eenzaamheid aan te pakken;**
- **Gedurende de uitvoeringsperiode kan het nodig blijken om focus te verleggen naar een andere doelgroep of pijler.**

6. COMMUNICATIESTRATEGIE

Integraal onderdeel van het Uitvoeringsplan is een strategisch communicatieplan 2024 – 2026. Het communicatieplan geeft enerzijds richting voor de langere termijn en biedt anderzijds de flexibiliteit om mee te bewegen met ontwikkelingen en in te spelen op eventuele nieuwe initiatieven. Hieronder staan de hoofdlijnen uit de communicatiestrategie beschreven.

UITGANGSPUNTEN COMMUNICATIE

De volgende onderdelen uit de uitvoeringsagenda zijn bepalend voor de communicatie:

WE HEBBEN HET OVER EENZAAMHEID	EENZAAMHEID HOORT BIJ HET LEVEN	EENZAAMHEID IS VAN ONS ALLEMAAL
• We benoemen het bij de naam • Bewustwording • Uit de taboe sfeer • De durf om het gesprek erover te hebben • Niet tegen doelgroep zelf	• We lossen het niet (volledig) op.	• Jong, oud, eenzamen zelf, omstanders, buurtgenoten, professionals: iedereen kan iets doen en heeft een handelingsperspectief. • Iedereen heeft verantwoordelijkheid, ook eenzamen.

AMBITIE COMMUNICATIESTRATEGIE

De communicatiedoelstelling 2024 – 2026 is dat Hilversummers zelf de verantwoordelijkheid krijgen om te gaan met gevoelens van eenzaamheid. Dat betekent dat inwoners zich ervan bewust zijn dat eenzaamheid bestaat en weten wat de eventuele gevolgen zijn. We willen dat het taboe wordt doorbroken en eenzaamheid bespreekbaar is. De weg naar informatie is eenvoudig, laagdrempelig en toegankelijk, men weet hoe te handelen. Ook samenwerkingspartners weten elkaar te vinden. We richten ons in de eerste fase op jongeren en senioren. Tegelijkertijd worden andere risicogroepen niet over het hoofd gezien

KERNBOODSCHAP UIT DE COMMUNICATIESTRATEGIE:

Eenzaamheid kan iedereen overkomen. Jezelf, maar ook mensen in je omgeving. Vind elkaar, leg contact en praat erover. Iedereen in Hilversum kan het verschil maken. Want in eenzaamheid is niemand alleen.

STRATEGIE COMMUNICATIE

Feitelijke kennis over wat eenzaamheid met je doet, hoe je eenzaamheid signaleert en kan je doen zijn belangrijke boodschappen uit de communicatiestrategie. Dit komt terug in vijf speerpunten:

I. Weten dat het bestaat

Weten dat het bestaat, kennis en handelingsperspectief gaan hand in hand in met beeldvorming, gedragsverandering. Daarom zal de gemeente Hilversum de komende jaren blijven inzetten op bewustwording en normaliseren van eenzaamheid. Het bestaat en het kan iedereen overkomen. De campagne Week tegen Eenzaamheid is een jaarlijks terugkerend evenement. De communicatiestijl ‘Week tegen Eenzaamheid’ die op basis van de landelijke campagne in 2023 is ontwikkeld, is het fundament waar de gemeente verder opbouwt.

II. Normaliseren

We doorbreken het taboe en praten met elkaar over eenzaamheid. Ook storytelling door en voor Hilversummers maakt daarvan deel uit. Mensen spiegelen zich aan anderen. Door herkenbare mensen en situaties te gebruiken in de communicatie, is de kans groter dat de doelgroep de boodschap accepteert en het gedrag kopieert. Ook verwerken mensen informatie beter als een persoon deze overbrengt.

III. Vindbaar en zichtbaar
Informatie over eenzaamheid is herkenbaar en toegankelijk. Het is belangrijk om in te zetten op het bereiken van nieuwe groepen mensen. We gaan verder dan alleen de gemeentelijke beschikbare kanalen. Via gesponsorde sociale media campagne worden andere en nieuwe doelgroepen bereikt.

IV. Kennis en informatie
Kennis over eenzaamheid is makkelijk toegankelijk. we weten hoe we moeten omgaan met eenzaamheid en waar we informatie kunnen vinden.

V. Netwerk
Partners zijn een belangrijke schakel in het geheel. Vanuit de communicatiestrategie faciliteren we partners en versterken we de samenwerking. We streven naar gedeelde taal, herkenbare communicatiestijl, een uniforme visie en boodschap zowel binnen betrokken organisaties als naar Hilversummers. Herkenbaarheid wekt vertrouwen. In samenwerking met sleutelfiguren/partners krijgen we inzicht in waar doelgroepen zich bevinden en hoe ze zoeken.

ALLE COMMUNICATIE IS:

- **Doelgroepgericht**: aansluiten op de beleving(swereld);
- **Menselijk**: het gaat om echte verhalen;
- **Thematisch**: we doen mee aan (landelijke) initiatieven zoals de week tegen eenzaamheid;
- **Herkenbaar**: band van vertrouwen en herkenbaarheid door herkenbare stijl en gedeelde taal;
- **Biedt handvatten**: professionals krijgen de tools om met het thema bezig te blijven;
- **Vindbaar**: op logische plekken waar mensen al samen komen.

SAMENVATTEND:
Middels diverse communicatie-uitingen proberen we het taboe rondom eenzaamheid te doorbreken en bieden we inwoners handelingsperspectief om gevoelens van eenzaamheid aan te pakken.

7. PLANNING EN ACTIES

PIJLER 1: WETEN: ZORG ERVOOR DAT EENZAAMHEID LOKAAL OP DE AGENDA STAAT EN DAT MENSEN ER KENNIS VAN HEBBEN			
ACTIE	**OMSCHRIJVING**	**DOELGROEP**	**PLANNING**
Opstellen en uitvoeren communicatieplan	Opstellen en uitvoeren van een meerjarige (regionale) communicatieaanpak om bewustwording te stimuleren met o.a. inzet van een publiekscampagne bewustwording. Strategie, doelgroepen en acties worden ontwikkeld in samenwerking met maatschappelijke partners.	Alle inwoners in de stad. Ook gericht op verwijzers, professionals en vrijwilligers.	Ontwikkeling aanpak gereed 1e kwartaal 2024, uitvoering vanaf 2e kwartaal 2024, daarna jaarlijkse update en continuering. Zie specificatie hieronder:
	Participatie: draagvlak en draagkracht maatschappelijk partners: taal, beeld en woorden, middelen.	Alle inwoners in de stad. Ook gericht op verwijzers, professionals en vrijwilligers.	Tweede kwartaal 2024
	Ontwikkelen doelgroepaanpak jongeren in samenwerking met partij die faciliteit voor jongeren oppakt.	Jongeren	Tweede kwartaal 2024
	Campagne mentale gezondheid jongeren, landelijke campagne VWS *Hey, het is oké* – gericht op jongeren. We sluiten daarbij aan met lokale acties.	Jongeren	Tweede kwartaal 2024
	Aandacht en PR trainingen rondom computer- en internettrainingen senioren – buurtgericht.	Ouderen	Tweede en/of derde kwartaal 2024
	Communicatie toolkit: tekst website, kernboodschap, beeld, nieuwsartikelen voor start campagne.	Maatschappelijke partners	Derde kwartaal 2024
	Actie zomer eenzaamheid	Alle inwoners in de stad.	Derde kwartaal 2024
	26/9 – 3/10 Landelijke week tegen eenzaamheid (WtE)	Alle inwoners in de stad. Ook gericht op verwijzers, professionals en vrijwilligers.	Derde kwartaal 2024
	Eenzaamheid rond de kerstdagen	Alle inwoners in de stad.	Vierde kwartaal 2024
Deelname jaarlijkse week tegen eenzaamheid	Deelname jaarlijkse *Week tegen Eenzaamheid*, inclusief campagne en symposium.	Alle inwoners in de stad. Ook gericht op verwijzers, professionals en vrijwilligers.	Start voorbereiding 2e kwartaal 2024, week zelf in derde kwartaal 2024. Jaarlijks terugkerend evenement.
Inzet ambassadeurs	Ambassadeurschap stimuleren bij professionals, vrijwilligers en inwoners.	Startpunt is deelnemers aan lokale coalitie en deelnemers trainingen. In later stadium uitbreiden met vrijwilligers en inwoners.	Start tweede kwartaal 2024, door aandacht vragen in lokale netwerk. Vervolgens uitbreiding en continuering.
Eenzaamheid blijft een actueel onderwerp	Doorlopend aandacht vragen voor het onderwerp door zichtbaarheid en impact van activiteiten te genereren (o.A. Via publiekscampagnes).	Startpunt is deelnemers aan lokale coalitie en deelnemers trainingen. In later stadium uitbreiden met vrijwilligers en inwoners.	Start 2024, daarna continu.

PIJLER 2: VINDEN: ZORG ERVOOR DAT EENZAME MENSEN GESIGNALEERD EN GEVONDEN WORDEN			
ACTIE	**OMSCHRIJVING**	**DOELGROEP**	**PLANNING**
Trainen in signaleren, herkennen en bespreekbaar maken	Opzetten van trainingen voor professionals, vrijwilligers, verwijzers en ondernemers.	Verwijzers, professionals, vrijwilligers en ondernemers.	Ontwikkeling aanpak 3e kwartaal 2024, uitvoering vanaf 4e kwartaal 2024/1e kwartaal 2025, daarna jaarlijkse update en continuering.
Realiseren van meldpunt	Realiseren van meldpunt waar vermoedens van eenzaamheid vermeld worden. Onderzoeken binnen welk gemeentelijk gremium dit kan worden ingevoegd.	Alle inwoners zelf eenzaam zijn of iemand in hun omgeving hebben die eenzaam is. Ook gericht op verwijzers, professionals en vrijwilligers.	Start onderzoeken geschikt gremium derde kwartaal 2024. Vervolgens versterking, continuering en bekendheid geven.

PIJLER 3: ONDERSTEUNEN			
ACTIE	**OMSCHRIJVING**	**DOELGROEP**	**PLANNING**
Opstarten van een faciliteit voor jongeren met gevoelens van (sociale) eenzaamheid.	We investeren in een faciliteit voor jongeren die het lastig vinden om contact te maken met leeftijdsgenoten. De methodiek helpt bij het ontwikkelen van een positief denkbeeld, verbeteren van sociale vaardigheden, het invullen van vrije tijd en het opbouwen en onderhouden van netwerk.	Jongeren in de leeftijd 12 – 25 die kampen met gevoelens van eenzaamheid.	Voorbereiding tweede kwartaal 2024. Derde/vierde kwartaal 2024: start eerste groepen
Versterken digitale vaardigheden senioren	Aanbieden van computer- en internettrainingen voor ouderen, zodat zij in staat zijn online contacten te onderhouden en online activiteiten kunnen zoeken.	Ouderen die kampen met gevoelens van eenzaamheid.	Voorbereiding tweede/derde kwartaal 2024. Vierde kwartaal 2024/eerste kwartaal 2025: start eerste groepen
Bestaande activiteiten gericht op eenzaamheids-bestrijding bundelen en ontsluiten.	Aanbod inventariseren en offline en online zichtbaar maken, hiervoor aansluiten bij te ontwikkelen gemeente brede Sociale Kaart.		Start ontwikkeling tweede kwartaal 2024, daarna continuering
Bestaande en toekomstige subsidieregelingen een impuls geven	In bestaande en nieuw te ontwikkelen subsidieregelingen wordt bestrijding en voorkomen van eenzaamheid nadrukkelijk als doelstelling opgenomen. Dit wordt ook opgenomen in de beschikking aan subsidierelaties.		Tweede kwartaal 2024, en continuering

PIJLER 4: KWALITEIT BIEDEN			
ACTIE	**OMSCHRIJVING**	**DOELGROEP**	**PLANNING**
Kennis over effectieve methoden verspreiden	Professionals en vrijwilligers worden gestimuleerd gebruik te maken van bewezen effectieve interventies.	Startpunt is deelnemers aan lokale coalitie en deelnemers trainingen.	Start in 2024, daarna continu
Monitoringsstrategie opzetten en uitvoeren (specificeren)	Monitoren of de voorgestelde aanpak effect heeft. In de monitoring is aandacht voor de stem van de doelgroep.		Evaluatie vierde kwartaal 2026
	Halfjaarlijkse evaluatie met Kernteam		Start derde kwartaal 2024, daarna ieder half jaar
	Benchmark Eén tegen Eenzaamheid		Derde kwartaal 2024

BUURTMOBI IN KERKELANDEN:

De Buurtmobi is opgericht als bewonersinitiatief toen duidelijk werd dat veel oudere buurtgenoten alleen waren en bijna niet meer zelfstandig de deur uit konden. Sinds maart 2019 rijdt daarom deze elektrische shuttle in de wijk. En sinds 2023 is er een tweede Buurtmobi bijgekomen. Hierdoor gaan ouderen gemakkelijk naar een zorgverlener, het winkelcentrum of een dagactiviteit. Er kunnen drie ouderen in de Buurtmobi en de rollators kunnen achterop mee. De Buurtmobi wordt geheel gerund door vrijwilligers.

Afspraken worden gemaakt met de vrijwillige telefonisten: zij plannen de ritten in. De vrijwillige chauffeurs doen meer dan alleen rijden. Zij maken tijdens de rit contact met de ouderen en signaleren als er aandachtspunten zijn zoals eenzaamheid of hulpbehoevendheid. Daarop wordt dan actie ondernomen. Vanaf maart is er ook de 'Buurtmobi on tour bus' aangeschaft. Hiermee worden In het kader van het 600-jarig bestaan van Hilversum gezellige uitjes georganiseerd voor ouderen uit Kerkelanden.

PIJLER 5: SAMENWERKEN			
ACTIE	**OMSCHRIJVING**	**DOELGROEP**	**PLANNING**
Inrichten lokale coalitie eenzaamheid	Inrichting van lokale coalitie tegen eenzaamheid. Het netwerk komt meerdere keren per jaar bijeen. Afhankelijk van de behoefte worden verschillende onderwerpen besproken.	Gemeente (kartrekkersrol) en maatschappelijke partners (zowel uit hoek zorg en welzijn, als cultuur en sport) en ondernemers.	Start in 2024, daarna continu
Kennisdeling over aanbod	Middels de lokale coalitie leren de partners elkaar en elkaars aanbod op laagdrempelige wijze kennen, zodat men ook naar elkaar kan doorverwijzen.	Voorbereiding tweede/derde kwartaal 2024. Vierde kwartaal 2024/eerste kwartaal 2025: start eerste groepen	Start in 2024, daarna continu
Organisaties die te maken (kunnen) hebben met eenzame mensen als onderdeel lokale coalitie	Organisaties met een belangrijke signalerende functie worden ook betrokken bij de aanpak en het lokale netwerk	Lokale horeca, supermarken en andere ondernemers uit de Nationale Coalitie tegen Eenzaamheid.	Start in 2024, daarna continu

PIJLER 6: INFORMEREN			
ACTIE	**OMSCHRIJVING**	**DOELGROEP**	**PLANNING**
Aanstellen van een kartrekker eenzaamheid	Een kartrekker is verantwoordelijk om de aanpak eenzaamheid voortvarend van de grond te krijgen, voortgang te bewaken en bij te sturen indien nodig.	Gemeente in startfase, mogelijk later overdragen aan maatschappelijke partner.	Start in 2024, daarna continu
Verspreiding van informatie via lokale coalitie en op locaties waar doelgroep komt	Inwoners worden op passende wijze geïnformeerd over activiteiten ter voorkoming en bestrijding van eenzaamheid. Dit is onderdeel van communicatieplan.	Alle inwoners in de stad die te maken hebben met eenzaamheid of iemand in hun omgeving hebben die eenzaam is. Ook gericht op verwijzers, professionals en vrijwilligers.	Start in 2024, daarna continu

8. MONITORING EN ORGANISATIE

Elk jaar evalueren we de voortgang. We gaan van start, en elk half jaar organiseren we intern en extern korte bijpraat- en evaluatie sessies. Op basis van de evaluatie maken we beslissingen over de voortgang. Dit betekent ook dat we in deze planning niet verder kijken dan eind 2026. Op basis van de evaluatie worden de activiteiten doorgezet of bijgestuurd. In Q4 van 2026 wordt deze Uitvoeringsagenda geüpdatet en ingevuld voor 2027 en verder.

MONITORING

Bij het monitoren en evalueren gelden de volgende uitgangspunten.

- We maken een combinatie van:
  - *tellen*: we kwantificeren vooraf hoe groot ons verwachte bereik is (bijv. aantal deelnemers aan een training, aantal online bezoekers) en monitoren achteraf welke aantallen daadwerkelijk behaald zijn;
  - *vertellen*: naast cijfers gaan we op zoek naar verhalen die ons iets vertellen over de impact van ingezette acties (participatief).
- We maken gebruik van de indicatoren zoals benoemd in de gemeentelijke DIN Sociaal Domein, indicator voor eenzaamheid:
  - *percentage inwoner*s dat zich vaak tot heel vaak eenzaam voelt (bron: Hilversum Monitor)
  - *percentage mensen* dat voldoende contacten met andere mensen heeft (bron: Hilversum Monitor);
- We analyseren de uitkomsten: wat zeggen deze over het bereiken van de gestelde doelen? En hoe verklaren we dat? We gaan hierover in gesprek met partners;
- We leren en verbeteren samen met onze samenwerkingspartners.

De inrichting van de monitoring en evaluatie in grote lijnen:

- Effecten op de doelgroep:
  - *Kwantitatieve monitoring* van de ontwikkeling van eenzaamheid via twee- of vierjaarlijkse GGD-onderzoeken en via de jaarlijkse Benchmark Eén tegen eenzaamheid;
  - *Participatieve monitoring* aan de hand van de ervaringen van de doelgroep en andere betrokkenen: hoe is de kwaliteit van de uitvoering? Zijn deelnemers tevreden over de aanpak? Worden zij op juiste wijze bereikt? Komt eenzaamheid wel echt aan bod en wordt dit met aandacht besproken bij concrete activiteiten?
- De totale aanpak eenzaamheid:
  - *Evaluatie van voortgang* op de pijlers voor een effectieve aanpak (zie paragraaf 4.3).

HALFJAARLIJKSE EVALUATIE

Deze halfjaarlijkse evaluatie vindt plaats met leden van het kernteam. Voor deze evaluatie worden relevante data verzameld. Deze dienen als input voor een gesprek met kernteam over de voortgang. De evaluatiecriteria die hierbij gehanteerd worden:

EVALUATIECRITERIA	
Relevantie	De acties dragen bij aan de problemen en uitdagingen zoals deze uit de praktijk worden opgehaald.
Uitvoering	De acties worden uitgevoerd conform het plan van aanpak, zowel qua inhoud als tijdpad.
Effectiviteit	De beoogde (tussen)resultaten worden conform plan van aanpak behaald.
Efficiëntie	De resultaten worden bereikt op een kostenefficiënte wijze. De resultaten staan in verhouding tot de ingezette middelen.
Tevredenheid/draagvlak	De kernpartners van de lokale coalitie waarderen de voortgang van de realisatie van het plan van aanpak t.a.v. resultaten, proces en samenwerking met minimaal een gemiddelde score van 7.
	Inwoners waarderen de acties uit het plan van aanpak (kwalitatief)
Lessen voor de toekomst	De evaluatie maakt een vertaling van de constateringen naar benodigde bijsturing en verbetering voor het volgende jaar.

TUSSENTIJDSE EVALUATIE UITVOERINGSAGENDA

In Q4 van 2026 vindt er een evaluatie plaats aan de hand van de volgende richtlijnen. We kiezen bewust voor eind 2026 omdat dan voldoende tijd verstreken is om te beoordelen of beoogde effecten gerealiseerd zijn.

ONDERWERP	HULPMIDDELEN
Focus en effectiviteit	- Input stand van zaken geboekte (tussen)resultaten. - Toetsing a.d.h.v. in paragraaf 4.3 van dit plan geformuleerde pijlers voor een effectieve aanpak.
Tijdpad	- Input stand van zaken gerealiseerde mijlpalen. - Tijdpad conform planning zoals opgenomen in paragraaf 7.1 van dit plan van aanpak.
Financiën	- Input stand van zaken financiën. - Overzicht financiën zoals opgenomen in hoofdstuk 8 van dit plan van aanpak.

9. FINANCIËN

COALITIEAKKOORD MIDDELEN

De gemeente heeft in de periode 2024 - 2030 jaarlijks € 150.000 specifiek voor het onderwerp eenzaamheid gereserveerd. De uitvoeringsagenda eenzaamheid kan worden uitgevoerd binnen de bestaande budgetten van taakveld 6.1 samenkracht en burgerparticipatie. Het digitaal meedoen ouderen wordt betrokken bij eenzaamheid, omdat computer- en internettraining gekenmerkt is als effectieve interventie voor voorkomen eenzaamheid. Hiervoor is jaarlijks € 25.000 beschikbaar.

SPUK-MIDDELEN

Daarnaast zijn er t/m 2025 middelen gereserveerd uit de Brede SPUK. Eén van de speerpunten uit de Brede SPUK is vermindering van eenzaamheid. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Coalitieakkoord: tegengaan eenzaamheid	€150.000	€150.000	€150.000	€150.000	€150.000	€150.000	€150.000
Coalitieakkoord: investeren in digitaal meedoen ouderen	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Brede Spuk: één tegen eenzaamheid	€ 50.000	€ 40.000	-	-	-	-	-
TOTAAL	€225.000	€215.000	€175.000	€175.000	€175.000	€175.000	€175.000

Veel activiteiten ter voorkoming en vermindering en eenzaamheid worden al door de gemeente gefinancierd. De uitvoeringsagenda eenzaamheid sluit aan bij deze bestaande activiteiten en daarom worden er geen aparte kosten voor gemaakt.

BIJLAGEN

DEELNAME ACTIEPROGRAMMA VWS ‘ÉÉN TEGEN EENZAAMHEID’

Hilversum heeft zich aangesloten bij het landelijk actieprogramma ‘Eén tegen eenzaamheid’. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is in 2028 gestart met het actieprogramma. Het actieprogramma heeft als doel om eenzaamheid in Nederland te verminderen. Waar het programma zich in de vorige kabinetsperiode richtte op eenzaamheid onder ouderen, adresseert het in de vervolgaanpak 2022-2025 eenzaamheid in het algemeen.

Om voort te kunnen bouwen op de resultaten uit de vorige programmaperiode werkt Eén tegen eenzaamheid langs drie actielijnen aan:

1. Meer bewustwording in de samenleving over eenzaamheid;
2. Meer maatschappelijk initiatief tegen eenzaamheid;
3. In alle gemeenten een lokale aanpak tegen eenzaamheid.

Gemeente Hilversum is aangesloten bij dit landelijk actieprogramma. Dit houdt in dat er commitment is uitgesproken en de gemeente zich aansluit bij vijf pijlers. Met deze pijlers richten we een duurzame aanpak in, waarin iedereen verantwoordelijkheid neemt.

VIJF PIJLERS 'ÉÉN TEGEN EENZAAMHEID'

1. Bestuurlijk commitment
De aanpak van eenzaamheid valt of staat met politiek-bestuurlijk draagvlak. Zorg dat het college van burgemeester en wethouders betrokken is. Evenals beleidsmakers van verschillende beleidsterreinen.

2. Creëer een sterk netwerk
Eenzaamheid aanpakken kan alleen in netwerkverband. Kijk dus naar welke partijen er al zijn, maar maak ook nieuwe en slimme verbindingen om samen verder te komen. Betrek daarbij ook zeker het bedrijfsleven en de lokale ondernemer. Maak iemand kartrekker.

3. Betrek mensen, eenzamen zelf
Er is niet één type eenzame of één type eenzaamheid. Om goed aan te sluiten bij de doelgroep, moet je mensen die eenzaam zijn betrekken. En ook de omgeving, zoals de familie en buurtbewoners. Zorg dat je mensen bereikt door achter de voordeur te komen. Haal mensen vervolgens over de drempel.

4. Werk aan een duurzame aanpak
Kijk naar wat echt werkt om eenzaamheid te doorbreken en kies voor een duurzame aanpak. Maak onderscheid tussen verschillende soorten eenzaamheid en baseer je aanpak op feiten. En maak afspraken wie waar verantwoordelijk voor is.

5. Monitoring en evaluatie
Eenzaamheid aanpakken is blijven leren in de praktijk. Monitoring en evaluatie dwingen je om samen te blijven leren en de aanpak verder te brengen. Doe dit op een vergelijkbare manier, zodat data gebundeld kunnen worden.

BIJLAGEN

BETROKKEN PARTNERS UITVOERINGSAGENDA

- Bibliotheek Hilversum
- De Verbinding
- Gemeente Hilversum-Wijkregisseur
- Hilversummers.nl
- Leger des Heils
- Maatjesproject
- MEE
- Present Hilversum
- Senver
- Versa Welzijn
- Versa vrijwilligerscentrale
- Jongerencoaching Caes Coacht

COLOFON

© Gemeente Hilversum 2024

Ontwerp & vormgeving:
Studio Pietje Precies bv, Hilversum

Meer informatie:
Gemeente Hilversum
Dudokpark 1
1217 JE Hilversum

www.hilversum.nl